

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U002515

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 26-06-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ ОДУВС від 27.08.2025 №287

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гаманюк Любов Олександрівна

2. Lyubov Gamanjuk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 081 Право

Дата захисту: 08-08-2025

Спеціальність за освітою: державна служба

Місце роботи здобувача: Військовий інститут Одеського національного політехнічного університету

Код за ЄДРПОУ: 24983020

Місцезнаходження: Фонтанська дорога, буд. 10, Одеса, 65009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 9835

Повне найменування юридичної особи: Одеський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571570

Місцезнаходження: вул. Успенська, буд. 1, Одеса, 65014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Одеський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571570

Місцезнаходження: вул. Успенська, буд. 1, Одеса, 65014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.15.15.11, 10.15.16

Тема дисертації:

1. Інститут юридичного обов'язку громадянина: механізм формування та реалізації
2. Institute of legal duty of a citizen: mechanism of formation and implementation

Реферат:

1. Необхідність дослідження інституту юридичного обов'язку та механізмів його формування та реалізації посилюється сучасними викликами, що постали перед Україною. Воєнний стан і збройна агресія висунули на передній план конституційні обов'язки громадян щодо захисту держави та підтримки її обороноздатності. Належне виконання конституційних обов'язків є основою правопорядку, особливо в умовах надзвичайних ситуацій. Зокрема, в умовах воєнного стану зростає значення дисципліни й своєчасного виконання громадянами своїх обов'язків – від сплати податків, які напряду забезпечують фінансування армії, до участі в обороні держави. Досвід останніх років в Україні показує, що виконання громадянського обов'язку є критично важливим для національної безпеки та стабільності правової системи. У першому розділі розглянуто теоретикометодологічні засади дослідження інституту юридичного обов'язку громадянина в сучасних умовах та висвітлено питання актуального стану дослідження інституту юридичного обов'язку у правовій науці, що надало можливість виділити такі напрями: дослідження проблематики інституту юридичного обов'язку в контексті загальнотеоретичної юриспруденції, що зумовлено необхідністю аналізу

його сутності, змісту, функцій у правовій системі; дослідження проблематики юридичного обов'язку у сфері публічного права, зокрема у галузях: конституційного права, військового права, екологічного права, податкового права; дослідження проблематики юридичного обов'язку у сфері приватного права, зокрема цивільного та сімейного права. Також у першому розділі систематизовано підстави класифікації юридичних обов'язків. Обґрунтовано, що необхідність класифікації юридичних обов'язків зумовлена потребами нормативного закріплення зобов'язань особи як суб'єкта суспільних правовідносин. Класифікація юридичних обов'язків відіграє значну практичну роль, сприяючи вдосконаленню нормативноправового моделювання суспільних відносин, з одного боку, та підвищенню ефективності реалізації права як етапу правового впливу на суспільні відносини, з іншого. Визнано, що найпоширенішою класифікацією юридичних обов'язків є їх поділ на обов'язки людини та обов'язки громадянина. Запропоновано авторський підхід до класифікації обов'язків в контексті поколінь прав людини. Перше покоління обов'язків людини та громадянина (друга половина XVIII – початок XX століття), включає обов'язки зумовлені переважно публічними інтересами (захист/оборона держави, військовий обов'язок); друге покоління обов'язків людини і громадянина (друга половина XX ст.), характеризується появою обов'язків, зумовлених індивідуальними інтересами, зі збереженням пріоритету обов'язків перед державою; третє покоління обов'язків людини і громадянина (кінець XX ст. до сьогодні) відрізняється формалізацією нових обов'язків, зумовлених індивідуальними інтересами, та їх пріоритетом. Надано визначення юридичного обов'язку, який розуміється як одна із форм правового впливу, що спрямована на забезпечення виконання норм права через встановлення певних приписів, які є обов'язковими для дотримання та орієнтовані на свідоме виконання. У другому розділі розкрито механізм формування юридичного обов'язку. З позиції історичного підходу систематизовано політикоправові ідеї, щодо формування інституту юридичного обов'язку та способи їх нормативного втілення. Генезис формування обов'язків людини представлено через хронологічний порядок розвитку соціальної організації людства. Механізм формування юридичного обов'язку представлено як складну системну структуру, що охоплює правові норми, юридичні факти, акти правозастосування та інструменти контролю за їх реалізацією. Він виконує важливу функцію узгодження прав і обов'язків суб'єктів правовідносин, що сприяє забезпеченню стабільності та підвищенню ефективності правового регулювання. Доведено, що ґрунтовне розуміння принципів і особливостей функціонування цього механізму є ключовим для подальшого удосконалення правової системи і покращення її спроможності ефективно забезпечувати захист правових інтересів. В ході проведеного порівняльноправового аналізу юридичних обов'язків громадян у законодавстві інших держав, конституційні обов'язки в інших державах охарактеризовано як вимоги, закріплені в положеннях основного закону, які держава висуває до своїх громадян та інших осіб, що перебувають на її території. Здійснено порівняльноправову характеристику системи юридичних обов'язків в сучасних державах, закріплених у конституціях та правових актах держав, до яких належать: 1) фундаментальні (основоположні) обов'язки громадян: дотримання вимог чинного законодавства, виконання обов'язку з захисту Вітчизни, турбота про стан навколишнього природного середовища, своєчасна сплата податків, збереження культурної спадщини, отримання освіти, обов'язок батьків забезпечувати належний догляд і виховання дітей;

2. The need to study the institute of legal duty and the mechanisms of its formation and implementation is exacerbated by the current challenges facing Ukraine. Martial law and armed aggression have brought to the fore the constitutional obligations of citizens to protect the state and maintain its defence capability. The proper fulfilment of constitutional duties is the basis of law and order, especially in emergency situations. In particular, under martial law, the importance of discipline and timely fulfilment of citizens' obligations – from paying taxes that directly fund the army to participating in the defence of the state – is growing. The experience of recent years in Ukraine shows that the fulfilment of civic duty is critical for national security and the stability of the legal system. The first section examines the theoretical and methodological foundations of the study of the institute of legal duty of a citizen in modern conditions and highlights the issues of the current state of research of the institute of legal duty in legal science, which made it possible to identify the following areas: study of the institution of legal obligation in the context of general theoretical jurisprudence, which is due to the need to

analyse its essence, content, functions in the legal system; study of the issues of legal obligation in the field of public law, in particular in the areas of constitutional law, military law, environmental law, tax law; study of the issues of legal obligation in the field of private law, in particular civil and family law. The author offers her own approach to the classification of duties in the context of generations of human rights. The first generation of human and citizen's duties (the second half of the eighteenth – the beginning of the twentieth century) includes duties which are mainly driven by public interests (protection/defence of the State, military duty); the second generation of human and citizen's duties (the second half of the twentieth century) is characterised by the emergence of duties driven by individual interests, while maintaining the priority of duties to the state; the third generation of duties of a person and a citizen (late twentieth century to the present) is characterised by the formalisation of new duties driven by individual interests and their priority. The author defines legal obligation as one of the forms of legal influence aimed at ensuring compliance with the provisions of law by establishing certain requirements which are mandatory and focused on conscious performance. The second section describes the mechanism of legal obligation formation. From the standpoint of the historical approach, the author systematises political and legal ideas concerning the formation of the institute of legal duty and the ways of their regulatory implementation. The genesis of the formation of human duties is presented through the chronological order of development of the social organisation of mankind. The mechanism of formation of a legal obligation is presented as a complex systemic structure that includes legal norms, legal facts, acts of law enforcement and tools for monitoring their implementation. It performs an important function of harmonising the rights and obligations of subjects of legal relations, which contributes to ensuring stability and increasing the efficiency of legal regulation. The author proves that a thorough understanding of the principles and features of this mechanism is key to further improvement of the legal system and enhancement of its ability to effectively ensure protection of legal interests. In the course of the comparative legal analysis of legal duties of citizens in the legislation of other States, the author characterises constitutional duties in other States as requirements enshrined in the provisions of the fundamental law which the State imposes on its citizens and other persons staying on its territory. The author makes a comparative legal characterisation of the system of legal obligations in modern states enshrined in the constitutions and legal acts of the states to which they belong: 1) fundamental (basic) duties of citizens: compliance with the requirements of the current legislation, fulfilment of the duty to defend the Motherland, care for the environment, timely payment of taxes, preservation of cultural heritage, education, parents' duty to provide proper care and upbringing of children; 2) additional duties that are only rarely enshrined in the legislation of foreign countries: the duty to work; the duty to work in emergency situations; duties related to private property; 3) globally unique duties of citizens: additional duties in emergency situations; protection and defence of state (public) property; health-related duties; political duties; the duty to carry out birth plan

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Гаманюк Л. О. Юридичний та конституційний обов'язок в українському праві. Актуальні проблеми держави і права. 2012. Вип. 67. С. 248-254.
- Гаманюк Л. О. Особливості юридичного обов'язку у військовому праві. Митна справа: науково-аналітичний журнал. 2015. №3 (99). Ч.2. С. 187-192.

- Матвеева Л., Гаманюк Л. Юридичні обов'язки громадян під час дії воєнного стану: теоретико-правовий аспект. «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки»: Міжнародний науковий журнал. 2024. № 6 (76). С. 113-119.
- Гаманюк Л.О. Екологічні обов'язки громадян у національному праві та праві держав Європейського Союзу. Прикарпатський юридичний вісник. 2024. Вип.3 (56). С. 3-7.
- Гаманюк Л.О. Особливості юридичного обов'язку громадян у податковій сфері. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. 2024. Вип. 84. Ч. 1. С. 24-28.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0123U103538, 0123U103760

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Матвеева Лілія Георгіївна

2. LILIA G. MATVIEIEVA

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8402-5584

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571570

Місцезнаходження: вул. Успенська, буд. 1, Одеса, 65014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Політанський В'ячеслав Станіславович

2. Viacheslav S. Politanskyi

Кваліфікація: д. ю. н., с.д., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4664-8537

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 00065028

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, буд. 70, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство юстиції України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шаповал Роман Володимирович

2. Roman Sharoval

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5716-9291

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 77, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дришлюк Володимир Ігорович

2. Volodymyr I. Dryshliuk

Кваліфікація: к.ю.н., доц., 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2274-441X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571570

Місцезнаходження: вул. Успенська, буд. 1, Одеса, 65014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

